

พิธีสังสการในวัยเด็กในอินเเคียสมัยโบราณ

นางสาวอรุณศรี อังกระกุล

006457

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๒

CHILDHOOD CEREMONIES IN ANCIENT INDIA

Miss Arunsri Aungtrakul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Eastern Languages

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พิธีสังสการในวัยเด็กในอินเเคียสมัยโบราณ
โดย นางสาวอรุณศรี อึ้งตระกูล
ภาควิชา ภาษาตะวันออก
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมน์คทา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....*สุประคิษฐ์ นุนนาค*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ นุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....*วิสุทธ บุษยกุล*.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิสุทธ บุษยกุล)

.....*ศักดิ์ศรี แยมน์คทา*.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมน์คทา)

.....*ปราณี พาพานิช*.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี พาพานิช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พิธีสังสการในวัยเด็กในอินเดียสมัยโบราณ
 ชื่อนิสิต นางสาวอรุณศรี อึ้งตระกูล
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แย้มนาคทา
 ภาควิชา ภาษาตะวันออก
 ปีการศึกษา ๒๕๒๒

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับ พิธีสังสการในวัยเด็กในอินเดียสมัยโบราณ ตามที่ปรากฏในวรรณคดีสันสกฤต โดยจะ เสนอรายละเอียดเฉพาะพิธีที่ปรากฏในวรรณคดีสูตรต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในระยะเวลา ประมาณ ๕๐๐ ปี ถึง ๒๐๐ ปี ก่อนคริสตกักราช (ประมาณ ๕๐ ปี ก่อนพุทธศักราช ถึงประมาณพุทธศักราช ๓๐๐) ผู้เขียนได้ค้นคว้ารวบรวมหลักฐานและข้อมูลจากคัมภีร์ ต่าง ๆ ได้แก่ คัมภีร์ฤคเวท อถรรพเวท พราหมณะ โดยเฉพาะคฤห्यสูตรต่าง ๆ ซึ่งเป็นตำราเกี่ยวกับพิธีกรรมประจำบ้าน และหลักฐานต่าง ๆ ที่นักปราชญ์ชาวอินเดีย และต่างประเทศได้แปลหรือรวบรวมกันคว่าขึ้นไว้

อนึ่ง วิทยานิพนธ์นี้ยังมุ่งที่จะ เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ ระหว่างพิธีสังสการในวัยเด็ก กับประเพณีการเกิดของไทยด้วย

เนื้อเรื่องของวิทยานิพนธ์แบ่งออกเป็น ๕ บท บทแรกเป็นบทนำ กล่าวถึง หัวข้อวิทยานิพนธ์ ตลอดจนวิธีกำหนดการวิจัย บทที่ ๒ กล่าวถึงขอบข่ายของพิธีสังสการ โดยทั่วไป ได้แก่ ความมุ่งหมายและจำนวนของพิธีตามที่ปรากฏในคัมภีร์ต่าง ๆ

บทที่ ๓ กล่าวถึงพิธีสังสการในวัยเด็ก ซึ่งเริ่มตั้งแต่เด็กคลอด จนกระทั่งอายุ
ได้ ๓ ปี บทที่ ๔ กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างพิธีสังสการในวัยเด็กกับประเพณี
การเกิดของไทย บทสุดท้าย เป็นบทสรุปและขอเสนอแนะ.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Childhood Ceremonies in Ancient India
Name Miss Arunsri Aungtrakul
Thesis Advisor Associate Professor Saksri Yannadda, Ph.D.
Department Eastern Languages
Academic Year 1979

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to make a systematic study of childhood ceremonies in ancient India as are recorded in Sanskrit literature, from the oldest down to the Sūtra period (circa 500 - 200 B.C.). Data are gathered from various texts such as R̥g - Veda, Atharva - Veda, Brāhmanas, Upaniṣads and Gr̥hyasūtras. Modern studies of domestic rituals by Indian and foreign scholars are also consulted.

This thesis also presents some aspects of the relationship between childhood ceremonies in ancient India and in Thailand.

The thesis is divided into five chapters. The first chapter which is the introductory part, discusses the thesis title and the research method. The second chapter is the general information on childhood ceremonies and their objectives.

The third chapter is the childhood ceremonies from the birth of the child up to the time the child is three years old. The fourth chapter is the relationship between childhood ceremonies in ancient India and childhood ceremonies in Thailand. The last chapter is the conclusion and suggestion.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้อักษรย่อและการใช้หมายเลขในวิทยานิพนธ์

การใช้อักษรย่อ

Āp. Gr.	:	Āpastamba Gr̥hyasūtra	(อาปัสตัมพ-คฤห्यสูตฺร)
Āsv. Gr.	:	Āsvalāyana Gr̥hyasūtra	(อาศวัลายาน-คฤห्यสูตฺร)
A.V.	:	Atharvaveda	(อถรรพเวท)
Beud. Gr.	:	Baudhāyana Gr̥hyasūtra	(เพาธายาน-คฤห्यสูตฺร)
Br. up	:	Brhadāranyaka Upaniṣad	(พฤททอาร์นยค-อุปนิษัต)
G.D.S.	:	Gautama Dharme-Sūtra	(เกาตม-ธรรมสูตฺร)
Gogh. Gr.	:	Gobhila Gr̥hyasūtra	(โกภิล-คฤห्यสูตฺร)
Hir. Gr.	:	Hiranyakesin Gr̥hyasūtra	(หิรัณยเกสิน-คฤห्यสูตฺร)
Khā. Gr.	:	Khādire Gr̥hyasūtra	(ขาทิร-คฤห्यสูตฺร)
M. Br.	:	Mantra Brāhmaṇa	(มันตฺระ-พฺราหมณะ)
M.S.	:	Manu Smṛti	(มนู-สมฤติ)
Mā. Gr.	:	Mānava Gr̥hyasūtra	(มานว-คฤห्यสูตฺร)
Mait. S.	:	Maitrāyaṇī Saṃhitā	(ไมตฺรายนี-สังหิตา)
Pār. Gr.	:	Pāreskara Gr̥hyasūtra	(ปารัสกร-คฤห्यสูตฺร)
Rg.	:	R̥gveda	(ฤคเวท)
Sat. Br.	:	Satapatha Brāhmaṇa	(ศตปถ-พฺราหมณะ)
Sāṅ. Gr.	:	Sāṅkhāyana Gr̥hyasūtra	(สงขายาน-คฤห्यสูตฺร)
Tait. Br.	:	Taittirīya Brāhmaṇa	(ไตตติรีย-พฺราหมณะ)
Tait. S.	:	Taittirīya Saṃhitā	(ไตตติรีย-สังหิตา)
V.M.S.	:	Vīra-Mitrodāya-Saṃskāra Prakāśa	(วีร-มีโตรทย-สังสการประกาศ)

Vāj. S.	:	Vājasaneyā Saṁhitā	(วาจสเนย-สังหิตา)
Vaik.	:	Vaikhānasa-Smārtasūtra	(ไวขานส-สมาตสูตร)
VI. S.	:	Viṣṇu Smṛti	(วิษณุ-สมฤติ)
Yāj. S.	:	Yājñavalkyaṁṛti	(ยาจญวัลกย-สมฤติ)

การใช้หมายเลข

๑. หมายเลขในคัมภีร์พระเวท ใช้ระบบ นมทล สุกตะ มันตระ
๒. หมายเลขในคัมภีร์พราหมณะ ใช้ระบบ กานท์ อธิบายะ พราหมณะ
๓. หมายเลขในคัมภีร์อุปนิษัท ใช้ระบบ อธิบายะ พราหมณะ
๔. หมายเลขในคัมภีร์สมฤติ ใช้ระบบ อธิบายะ โศลก
๕. หมายเลขในคัมภีร์ศางชายน คฤหยสูตร ใช้ระบบ อธิบายะ กัณฑิกา สูตร
๖. หมายเลขในคัมภีร์อาทวลาปน คฤหยสูตร ใช้ระบบ อธิบายะ กัณฑิกา สูตร
๗. หมายเลขในคัมภีร์ปารัสกร คฤหยสูตร ใช้ระบบ กัณฑี กัณฑิกา สูตร
๘. หมายเลขในคัมภีร์ชาทริ คฤหยสูตร ใช้ระบบ ปรภูละ ชันท์ สูตร
๙. หมายเลขในคัมภีร์โกภิด คฤหยสูตร ใช้ระบบ ประปารูกะ กานฑิกา สูตร
๑๐. หมายเลขในคัมภีร์อาปัสตัมพ คฤหยสูตร ใช้ระบบ ปรภูละ ชันท์ สูตร
๑๑. หมายเลขในคัมภีร์ทิวชัยเกวิน คฤหยสูตร ใช้ระบบ ปรักันะ ปรภูละ ชันท์ สูตร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้อักษรย่อและการใช้หมายเลขในวิทยานิพนธ์.....	๙

บทที่

๑. บทนำ.....	๑
ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย.....	๒
วิธีดำเนินการวิจัย.....	๓
ประโยชน์ที่จะได้จากการศึกษา.....	๓
๒. สังสการ.....	๔
ความหมาย.....	๔
จุดประสงค์ของสังสการ.....	๕
ความเชื่อถือในเรื่องผีฟ้า.....	๕
ทางวัฒนธรรมและศาสนา.....	๖
ขอบเขตและจำนวนของสังสการ.....	๑๐
๓. วิธีสังสการในวัยเด็ก.....	๑๓
การให้กำเนิดทารก.....	๑๓

พิธีชากกรรม.....	๒๐
ระยะเวลาของการประกอบพิธี.....	๒๑
การประกอบพิธีชากกรรม.....	๒๒
พิธีนามกรรม.....	๓๕
ความสำคัญของการตั้งชื่อ.....	๓๕
ระยะเวลาในการประกอบพิธี.....	๓๗
การตั้งชื่อลับ.....	๔๐
การประกอบพิธีนามกรรม.....	๔๓
พิธีนิษกรรม.....	๔๘
ระยะเวลาของการประกอบพิธี.....	๕๐
การประกอบพิธีนิษกรรม.....	๕๓
พิธีอันนปราศนะ.....	๕๖
ระยะเวลาของการประกอบพิธี.....	๕๗
ชนิดของอาหารที่ใช้ในพิธี.....	๕๘
การประกอบพิธีอันนปราศนะ.....	๖๑
พิธีจุฬากกรรม.....	๖๕
ระยะเวลาในการประกอบพิธี.....	๖๖
การประกอบพิธีจุฬากกรรม.....	๖๘
พิธีกรรมเวช.....	๗๒
ระยะเวลาของการประกอบพิธี.....	๗๓
การประกอบพิธีกรรมเวช.....	๗๔

บทที่

๔. ความสัมพันธ์ของพิธีสังตการในวัยเด็กกับประเพณีการเกิดของไทย..	๗๖
๕. ขอสรูปและเสนอแนะ.....	๘๗
บรรณานุกรม.....	๘๐
ประวัติการศึกษา.....	๘๗

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย